

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 3, Article Number: 1C0172

EDUCATION SCIENCES

Received: January 2010

Accepted: July 2010

Series : 1C

ISSN : 1308-7274

© 2010 www.newwsa.com

Veli Batdı¹

Ramazan Özbek²

Firat University¹

Inonu University²

veb_27@hotmail.com

rozbek@inonu.edu.tr

Elazig-Turkey

**İLKÖĞRETİM YABANCI DİL ÖRETİMİNDE KONUŞMA BECERİLERİNİN
GELİŞTİRİLMESİNDE İNGİLİZCE DERS KİTAPLARININ ETKİLİLİĞİ**

ÖZET

Bu çalışma ile bilgi ve teknoloji çağında öğrencide bulunması gereken konuşma becerilerinin geliştirilmesinde İngilizce ders kitaplarının rolü üzerinde durulmuştur. Bu amaçla, öncelikle konuşma becerilerinin kazandırılmasında ders kitaplarının etkililiğine yönelik yapılan araştırmalar ve bilimsel makaleler taranarak konu hakkında literatür taraması yapılmıştır. Ayrıca bu çalışmada, konuşma becerilerinin geliştirilmesi için bir ders kitabında bulunması gereken etkinlikler, yardımcı materyaller, çağdaş yöntem ve teknikler, içeriğin yeterliliği ve kitabın öğrenci düzeyine uygunluğuna ilişkin uzman ve öğretmen görüşlerine başvurulmuştur. Çalışma sonucunda elde edilen veriler 4. ve 5. sınıf İngilizce öğretmenleri ile yapılan görüşmelerden yazılı yorumlar alınması yoluyla toplanmıştır. Bu çalışmanın sonuçları ile ders kitaplarının öğretmenler tarafından konuşma becerilerine ilişkin güçlü olarak algılanan ve geliştirilmesi gerektiği düşünülen yanları ortaya konulmuştur. Elde edilen sonuçların diğer İngilizce ders kitaplarının hazırlanmasına da ışık tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Öğretimi, Konuşma Becerileri, İlköğretim, İngilizce Ders Kitabı, Öğretmen Görüşleri

**THE EFFICIENCY OF ENGLISH COURSEBOOKS IN IMPROVING SPEAKING SKILLS IN
FOREIGN LANGUAGE TEACHING AT PRIMARY SCHOOLS**

ABSTRACT

This study focuses on the role of English coursebooks in improving speaking skills students need to have at this age of technology and knowledge. For this reason, researches and scientific articles about the effectiveness of the coursebook are first searched and literature searching has been made. Moreover, with the help of experts' conception; English teachers' views about the activities, additional materials and modern methods and techniques the coursebook should have; adequacy of the content and relevance of the coursebook to the level of students are applied in this study. The data has been collected by taking written comments from the interviews with 4th and 5th grades English teachers at Primary schools. This study explores the strengths and limitations of the coursebook as perceived by English teachers for improving speaking skills. The findings of the study will hopefully shed light on the preparation of other English coursebooks.

Keywords: Foreign Language Teaching, Primary school, Speaking Skills, English Coursebooks, Teachers' Views

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Günümüzde hızla gelişen bilim ve teknolojiye paralel olarak uluslararası iletişim aracı olan yabancı dil öğrenimi son derece önem kazanmıştır. Çağımız iletişim çağı olduğu için etkili bir iletişim bireylerin sahip olması gereken en önemli becerilerden biridir. Bireyler arasında iletişimi sağlayan en önemli araç ise konuşmadır. Başarılı ve etkili bir konuşma bireyin yaşamında hem toplumsal hem de bireysel anlamda başarı demektir [1]. Diğer temel becerilerde olduğu gibi, konuşma becerilerinin gelişmesindeki önemli süreçlerden biri şüphesiz ilköğretim sürecidir. İlköğretim boyunca geliştirilen konuşma becerilerinden daha verimli sonuçlar elde etmek her yönüyle daha kapsamlı ve donanımlı bir İngilizce ders kitabını kullanmaya bağlıdır.

Nunan (1989) dilde başarılı olmanın ancak o dili konuşabilmekle mümkün olduğunu vurgulamıştır. Bu sebeple, öğrenciler konuşmayı geliştiremezlerse veya onlara geliştirmek için fırsat verilmezse, dilde çok büyük başarı yakalayabilmeleri olası değildir. Doğru zamanda ve uygun aktivitelerle zenginleştirilmiş bir sınıfta konuşma daha rahat ve öğrenme ortamı da daha eğlenceli ve dinamik olur [2]. İngilizce kitaplarında olması gereken ve konuşma becerilerinin gelişmesine doğrudan etki eden ikili/grup çalışmaları öğrencilere konuşma imkânı tanıyarak daha olumlu bir sınıf atmosferi oluşturur [3]. Scott ve Ytreberg [4] ise öğrencilerin grup çalışmalarıyla öğretim sürecine aktif katılımları sonucu konuşma becerilerini daha ileri bir seviyeye götürebileceklerini belirtmişlerdir.

Rol oynamaya yönelik aktiviteler de iletişim becerilerini geliştirmek için bir ders kitabında bulunması gereken etkinliklerden biridir. Özellikle gerçek konularda öğrencileri anlamlı ve kullanışlı bir dille donatma imkânı sağlayan rol oynama aktiviteleri [5] işbirliğini de güçlendirir. Konuşmaya engel olan en önemli duygu konuşmanın yanlış veya komik olabileceği endişesidir [6]. Bu düşüncenin yaşanmaması için olabildiğince rahat bir ortamın oluşturulması gerekir. Gömleksiz'e [7] göre oyun öğrenci için ilgi çekici, heyecan verici, coşkuyu ve derse katılımı sağlayıcı etkinliklerden biridir. Oyunlar eğlenceli ve keyifli bir ortam sağladığı için öğrenciler bu endişeden kurtulur ve kendilerini olabildiğince rahat hissederler.

İngilizce ders kitaplarının yanında yardımcı materyallerin de iletişimde çok önemli bir rolü vardır. Schumin'e (2002) göre sözsüz videolar (nonverbal videos) yani sadece görüntü kayıtları bulunan videolar öğrencilerin konuşmaları için uygun bir ortam hazırlar. İzlenen görüntülerdeki olay ve durumları öğrencilerden anlatmalarının istenmesi konuşmayı önemli derecede geliştirir [5]. Konuşma becerilerinin kazandırılmasında ders kitapları öğrencilere hem görsel (resim, fotoğraf, tablo, flashkart, video) hem de öğrenci ilgi ve seviyesine uygun etkinlikler sağlayarak öğrenciyi etkin kılar. Resimlere bakarak betimleme, yorumlama ve karşılaştırma yapma etkinlikleri öğrencinin konuşma isteğini ve hevesini arttırır [4].

Ders kitaplarındaki konuların öğrenci ilgi, istek ve yaşantısına uygunluğu öğrencinin konuşmasını kolaylaştıran aktivitelerden bir diğeridir. Hem yaşama yakın hem de hedef dilin kültürünü yansıtan konular öğrencilerin düzeyine uygun bir şekilde verilirse iletişimsel hedeflere daha kolay ulaşılır. Ayrıca beş duyu organına hitap eden (görme, duyma, dokunma vb.), öğretim materyalleri ile desteklenen ve dramatizasyonlarla canlandırılan bir içerik daha yaratıcı ve üretken bir öğrenci kitlesi oluşturur. Aynı zamanda öğrenmede kalıcılığı sağlar [8]. Bu nedenle ders kitaplarındaki içerik seçiminin öğrenci düzeyine uygun ve görsel unsurlarla desteklenmiş olması son derece önemlidir [11]. Etkili bir iletişimi kolaylaştıran diğer bir faktör de Hughes'a [12] göre konuşulması istenen konu hakkında bazı anahtar

sözcüklerin verilmesi ile öğrencilerin bu sözcüklerle akıcı bir şekilde konuşmalarının sağlanmasıdır.

Özellikle konuşma becerilerini geliştiren ve konuşmaya teşvik eden bazı aktiviteler vardır. Tartışma, diyalog ve işbirlikli çalışmalar bunlardan bazılarıdır. İki grup oluşturularak bir konunun artı ve eksilerini tartışırken, bir diyalogdaki konuşmaları canlandırırken veya öğretmen gözetiminde bir ödevi hedef dili kullanarak işbirliği içerisinde yaparken nihai hedef, iletişim becerilerini geliştirmektir [9]. Öğrencinin fikirlerini rahatça ifade edebilmesini sağlayan bir diğer faktör ise öğrenciye kişisel yaşamı ve içinde bulunduğu ortamla ilgili sorular yöneltilmesidir [10]. Bu amaçla İngilizce kitaplarının her açıdan hedef kitleye hitap etmesi çok büyük bir öneme sahiptir.

Yabancı dil öğretimi konusunda oluşturulan birçok yaklaşım vardır. Bu yaklaşımlar içerisinde konuşma becerileri için en etkili olanı Wilkins'in Anlamsal Eğitim Programına dayanan İletişimsel Yaklaşım (Communicative Approach)'dır [13]. Konuşma becerileri için ihtiyaç duyulan iletişimsel yeterlik bu yaklaşım ile geliştirilmektedir [14]. Çünkü iletişimsel yaklaşım geçek materyal kullanma, resimlere bakarak hikâye oluşturma, tartışma, doğaçlama yapma ve görüş bildirme gibi öğrenciyi aktif kılan aktiviteleri kullanmayı gerektirir [15].

Sonuç olarak tartışma, ikili/grup çalışmaları, rol oynama, drama, diyalog ve oyun gibi çeşitli öğrenci merkezli aktiviteleri içeren; destekleyici ve yardımcı materyallere sahip olan; ilgi çekici ve uygun bir içeriği bulunan ve görsel öğelerle tasarlanan bir İngilizce ders kitabının konuşma becerilerinin geliştirilmesine büyük etkisi vardır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu araştırmanın temel problemi; ilköğretim I. Kademe yabancı dil öğretiminde konuşma becerilerinin geliştirilmesinde ders kitaplarının etkililiğine ilişkin Elazığ ilinde görev yapan İngilizce öğretmenlerinin görüş ve önerilerinin belirlenmesidir.

Bu temel probleme bağlı olarak şu sorulara cevap aranmıştır:

- İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda görev yapan İngilizce öğretmenlerinin ders kitaplarının konuşma becerilerini geliştirmesindeki rolüne yönelik görüşleri nelerdir?
- İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda konuşma becerilerinin geliştirilmesi amacıyla bir ders kitabında bulunan;
  - o Çeşitli öğrenme aktivitelerine (grup çalışması, tartışma, diyalog vb.),
  - o Görsel faktörlere,
  - o İçeriğin aktif öğrenme yöntemlerine (oyun, drama, rol oynama vb.),
  - o İçeriğin öğrenciler açısından yeterliliğine,
  - o İçeriğin öğrenci seviyesine ve bireysel öğrenmeye uygunluğuna yönelik öğretmen görüşleri nelerdir?

3. YÖNTEM (METHOD)

Araştırma nitel yöntemle gerçekleştirilmiş olup, veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu sorular ile oluşturulmuş görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlere bu form uygulanmış ve kendilerinden ders kitaplarının konuşma becerilerinin geliştirilmesindeki etkisine yönelik görüşlerini açıklamaları istenmiştir. Seçilen yöntem, araştırmanın nicel verilere değil, nitel verilere dayalı olarak gerçekleştirilmesini öngörmektedir. Elde edilen veriler nitel araştırma yöntemine uygun

olarak çözümlenirken örnek görüşlere yer verildikten sonra görüşlerin belli noktalardaki yoğunlaşması vurgulanmıştır.

Araştırmanın evreni, 2009-2010 öğretim yılı güz döneminde Elazığ il sınırları içinde bulunan 5 eğitim bölgesindeki random yoluyla seçilen 12 ilköğretim okulunun I. kademesinde görev yapan İngilizce öğretmenlerinden (n=25) oluşmuştur. Bu çalışmada, verilerin görüşmeler yoluyla elde edildiği eylem nitel araştırma deseni kullanılmıştır.

3.1. Verilerin Toplanması (Collecting of Data)

İlköğretim I. kademe yabancı dil öğretiminde konuşma becerilerinin geliştirilmesinde ders kitaplarının etkililiğine ilişkin veriler, İngilizce öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilmiştir. Bu amaçla yerli ve yabancı literatür taranıp, uzman görüşleri de alınarak bir görüşme formu hazırlanmıştır. Veri toplama aracı hazırlandıktan sonra, Mart-Nisan 2010 döneminde 25 öğretmene ulaşılarak görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler önceden planlanarak belirli saatlerde gerçekleştirilmiştir. Görüşme öncesi katılımcılara detaylı bilgi verilmiştir. Katılımcılarla aynı meslekten olmanın avantajlarından yararlanılarak görüşme esnasında ayrıntılı konuşmalar gerçekleştirilebilmiştir.

3.2. Verilerin Analizi (Analysing of Data)

Görüşmelerden elde edilen veriler betimleyici çözümlene yaklaşımı ile yorumlanmıştır. Bunun için öncelikle temel bir başlık oluşturulmuş ve araştırmanın alt başlıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin bu başlıklara ilişkin bazen bir cümle bazen de bir/birkaç paragraftan oluşan görüşleri aynen aktarılmış ve konuşma becerileriyle ilgili temel kavramlar (keywords) kodlanarak yorumlanmıştır.

4. BULGULAR ve YORUMLAR (FINDINGS AND INTERPRETATIONS)

Bu bölümde, araştırma sorularına ilişkin elde edilen bulgular ve yorumlar tablolar halinde sunulmuş ve değerlendirilmiştir. Çalışmada beş alt problem bulunmaktadır. Çalışma kapsamındaki bu sorulara katılımcıların vermiş oldukları cevaplar tablolar halinde yansıtılmıştır. Katılımcı öğretmenlere ders kitaplarının konuşma becerilerini geliştirmedeki etkililiğine ilişkin görüşlerini yazmaları için açık uçlu sorular yöneltilmiştir.

Tablo 1'de katılımcı öğretmenlerin konuşma becerilerinin geliştirilmesi için bir İngilizce ders kitabında bulunması gereken aktivitelerle ilgili görüşlerine ilişkin nitel veriler ve kodlamalara yer verilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi bir İngilizce ders kitabında diyalog, drama, rol oynama, hikâye anlatımı ve oyuna yönelik aktivitelerin sözlü iletişimi geliştirdiğini ifade eden katılımcı öğretmenler ayrıca simülasyon, şarkı, bulmaca ve fıkraların da öğrencilerin ilgisini çekecek etkinlikler olduğunu belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra müzikli ve eğlendirici etkinlikler ikili/grupla yapılan çalışmaların pozitif bir sınıf atmosferi oluşturduğunu vurgulamışlardır. Aynı zamanda gramer ve kelime öğretimine yönelik aktivitelerle hazırlık çalışmalarının öğrencilerin konuşma isteğini artırdığını belirtmişlerdir.

Tablo 1. Konuşma becerilerinin geliştirilmesi için bir ders kitabında bulunması gereken etkinliklere ilişkin öğretmen görüşleri
(Tablo 1. Teachers' views about the activities which should be in an English Coursebook to improve speaking skills.)

Nitel veriler	Kodlama
Diyalog, oyun ve hikâye anlatımı (story-telling) drama ve rol oynamaya yönelik aktiviteler iletişim becerilerinin geliştirilmesini sağlar. Ayrıca simülasyon, şarkı, bulmaca ve fıkralar öğrencinin ilgisini çekerek sözel anlamda öğrenciyi aktif kılar. Bunun yanı sıra ikili ve grupla yapılan çalışmalarla rahat ve olumlu bir eğitim atmosferi oluşturulabilir. Öğrencinin kendini daha rahat ifade edebilmesi ve vücut dilini kullanabilmesi için de müzikli ve eğlendirici etkinlikler daha yararlı olur. Gramer ve kelime öğretimine ilişkin aktiviteler ile hazırlık çalışmaları (warm-up activities) ise öğrencinin konuşma isteğini arttırıp telaffuz problemini ortadan kaldırır.	<ul style="list-style-type: none"> • Hikâye anlatımı • Diyalog ve oyun • Drama ve rol oynama • Simülasyon • Şarkı, bulmaca ve fıkra • İkili/grup çalışmaları • Müzikli/eğlendirici etkinlikler • Gramer/kelime öğretimi • Hazırlık çalışmaları • Telaffuz • Vücut dili • Motivasyon • Olumlu eğitim atmosferi

Tablo 2. Etkili bir iletişimin sağlanmasına yardımcı olan materyallere ilişkin öğretmen görüşleri
(Tablo 2. Teachers' views about the additional materials which help to provide effective communication.)

Nitel veriler	Kodlama
Görsel CD, çizgi film ve videolar zevkli ve eğlenceli bir ortam oluşturarak öğrencilerin seviyesine hitap eder. Teknolojiden yararlanılarak oluşturulan çoklu ortamlar (bilgisayar, DVD, TV, radyo, kaset) hangi zekâ türüne sahip olursa olsun, öğrencinin konuşma heyecan ve isteğini arttırır. Görsel, yazılı-görsel ve işitsel materyaller öğrencinin dikkatini çekerek derse etkin katılımını sağlar. Dramatizasyonlarda kullanılan kukla ve maskeler öğrencilerin o rollere bürünerek farklı bir kimlikle daha rahat ve endişesiz konuşmalarına imkân tanır. Renkli resimler ve çeşitli flashkartlar keyifli bir sınıf atmosferi yaratarak öğrenme isteğini arttırır. Öğrencilerin kendi yaptıkları materyalleri kullanmak, hem onların derse karşı ilgisini uyandırır, hem de yaratıcılığını ve hayal gücünü harekete geçirir. Buna ek olarak; öğrenim sürecinin sürekliliği ve sınıf dışına taşınmasına örnek olarak, bilgisayar destekli eğitim kapsamında hazırlanan ve iletişim odaklı dil öğretimini amaçlayan DynEd programı etkili olarak kullanılabilir.	<ul style="list-style-type: none"> • Görsel CD, çizgi film, videolar • Öğrenci seviyesi • Teknoloji-eğlence-eğitim (teknointainment) • Zekâ türleri • Görsel, yazılı-görsel, işitsel materyaller • Etkin katılım • Dikkat • Kukla ve maske • Farklı bir kimlik • Endişesiz konuşma • Renkli resim, flashkart • Renkli sınıf ortamı • El yapımı materyaller • Yaratıcılık-hayal gücü • Bilgisayar Destekli Eğitim • İletişim odaklı öğretim • DynEd programı

Tablo 2’de katılımcı öğretmenlerin etkili bir iletişimin sağlanmasına yardımcı olan materyallerle ilgili görüşlerine yönelik nitel verilere ve kodlamalara yer verilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi keyifli ve ilgi çekici bir ortam oluşturan görsel CD, çizgi film ve videoların her zekâ türüne hitap eden ve teknoloji temelli oluşturulan eğlenceli çoklu ortamların (tekno-eğlen-eğitim) ve bilgisayar destekli eğitim kapsamında hazırlanıp iletişimsel dil öğretimini hedefleyen DynEd programının etkililiği vurgulanmıştır. Ayrıca dramatizasyonlarda kullanılan kukla ve maskeler ile renkli resimler ve flashkartların rahat bir ortam ve kalıcı öğrenme sağladığı ifade edilmiştir. Görsel materyallerin yanında yazılı-görsel ve işitsel materyallerin de öğrenciyi sözlü iletişim konusunda etkin kılacağı ayrıca belirtilmiştir.

Tablo 3. Konuşma becerilerinin geliştirilmesi için bir ders kitabında bulunması gereken çağdaş yöntem ve tekniklere ilişkin öğretmen görüşleri

(Tablo 3. Teachers’ views about the methods and techniques which should be in an English coursebook to improve speaking skills.)

Nitel veriler	Kodlama
İletişimsel yaklaşım, beyin fırtınası, soru-cevap ve tartışma teknikleriyle beraber kullanıldığında doğrudan öğrencinin konuşma yeteneğini hedef alır. Ayrıca etkileşime dayalı yaklaşım ve işbirlikli öğrenme kuramı ikili/grupla yapılan çalışmalarla desteklendiğinde, konuşma becerilerinin geliştirilmesi için ideal bir ortam sağlanmış olur. Konuşmaya engel olan endişe faktörünü ortadan kaldırmak için ise suggestopedia (Esinleme) yaklaşımı kullanılmalıdır. Her öğrencinin farklı zeka alanına hitap etmek ve çok katılımlı aktif bir sınıf ortamı oluşturmak için de çoklu zeka kuramından yararlanmak gerekir. Öğrenme eylemi özellikle 4. ve 5. sınıftaki çocuklara zoraki ve sıkıcı gelebilir. Fakat onlar öğrendiğini hissetmeden, bir işi ya da görevi tamamlamaları gerektiğini düşünürlerse, yani task-based (görev odaklı) yaklaşım kullanılırsa, katılım daha çok ve öğrenme daha kalıcı olur. Görselliğin ve birçok duyu organına hitap etmenin öğrenme üzerindeki önemli etkisi düşünüldükçe bilgisayar destekli öğrenmenin (CALL) konuşma açısından son derece gerekli olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra öğrencinin doğrudan kendini içinde bulduğu ve ilgiyle katıldığı rol oynama ve dramaya yönelik aktiviteler de iletişim becerilerinin gelişmesinde etkilidir.	<ul style="list-style-type: none"> • İletişimsel yaklaşım • Soru-cevap • Beyin fırtınası • Tartışma • Etkileşime dayalı yaklaşım • İşbirlikli öğrenme • İkili/grup çalışmaları • Endişe faktörü • Suggestopedia • Çoklu zekâ kuramı • Task-based Approach • Kalıcı öğrenme • Etkin katılım • Duyulara hitap etme • CALL • Rol oynama-drama

Tablo 3’te öğretmenlerin konuşma becerilerinin geliştirilmesi için bir İngilizce ders kitabında kullanılması gereken çağdaş yöntem ve tekniklerle ilgili görüşlerine yönelik nitel verilere ve kodlamalara değinilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi iletişimsel yaklaşımın soru-cevap, beyin fırtınası ve tartışma gibi tekniklerle desteklenmesi; etkileşime dayalı yaklaşımla beraber işbirlikli öğrenme ve grup çalışmasının ve öğrenciyi rahatlatmayı hedef alan esinleme (suggestopedia) yönteminin kullanılmasının iletişim becerilerinin geliştirilmesinde etkili olduğu belirtilmiştir. Ayrıca farklı öğrenme

stilllerine hitap eden çoklu zekâ kuramı ve görev odaklı yaklaşımın konuşmaya zemin hazırladığı ifade edilmiştir. Buna ek olarak bilgisayar destekli öğrenmenin (CALL) renkli bir atmosferde eğlenceli bir ortam oluşturarak öğrencileri konuşmaya teşvik ettiği vurgulanmıştır.

Tablo 4. Bir İngilizce ders kitabında konuşma becerilerinin geliştirilmesinde içeriğin taşınması gereken özelliklere ilişkin öğretmen görüşleri

(Tablo 4. Teachers' views about the properties the content should include to improve speaking skills.)

Nitel veriler	Kodlama
İçerik öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve beklentilerine uygun olduğu derecede öğrencilerin öğrenme ve konuşma isteğini artırır. Özellikle öğrencinin seviyesine uygun bir içerik, öğrencinin zorlanmadan konuşmasını sağlar. Diyaloglar veya metinlerde yer alan karakterler öğrencilerin sevdiği çizgi film kahramanlarından seçilirse, öğrenci sosyal performansını daha rahat sergiler. İçerik seçiminde günlük yaşama yakın ve güncel olan konular tercih edilmelidir. Çünkü öğrenci kendi yaşamının dışında kalan konularla pek ilgilenmez ve konuşma hevesi de taşımaz. Ayrıca içeriğin basitten karmaşığa doğru sıralanması, öğrencinin bilmediklerini kademeli olarak öğrenmesini sağlayarak konuları içselleştirmesini sağlar. Bunun yanı sıra ders kitabının renkli ve çocuk ruhuna uygun bir tasarımla hazırlanması içeriği ilgi çekici ve etkili kılar.	<ul style="list-style-type: none"> • İlgi, ihtiyaç ve beklentiye uygunluk • Öğrenme ve konuşma isteği • Öğrenci düzeyine uygunluk • Çizgi film kahramanları • Diyalog ve metinler • Sosyal performans • Günlük yaşama yakın konular • Güncellik • Basitten karmaşığa ilkesi • Kademeli öğrenme • Öğrenmeyi içselleştirme

Tablo 4'te öğretmenlerin konuşma becerilerinin geliştirilmesinde içeriğin taşınması gereken özelliklerle ilgili görüşlerine ilişkin nitel verilere ve kodlamalara yer verilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi içeriğin öğrencinin ilgi, ihtiyaç ve beklentisine uygun olmasının, öğrencinin öğrenme ve konuşmaya karşı motivasyonunu arttıracakları belirtilmiştir. Ayrıca kitaptaki karakterlerin çizgi film karakterlerinden seçilmesinin öğrencinin kitabı bir çizgi roman veya masal gibi sevmesini sağlayacağı vurgulanmıştır. Bununla birlikte, ders kitaplarında yer alan metin, öykü ve diyalogların günlük yaşamdan örneklerle desteklenmesinin ve konuların basitten karmaşığa doğru öğrencinin bilimsel düzeyine uygun olacak şekilde sıralanmasının öğrencinin öğrenmeyi içselleştirmesini sağlayacağı belirtilmiştir. Bunun yanı sıra renkli ve çocuk ruhunu yansıtan bir kitabın daha etkili olacağı görüşü vurgulanmıştır.

Tablo 5. Bir İngilizce ders kitabının öğrenci düzeyine uygunluğunun iletişim becerileri açısından sahip olduğu role ilişkin öğretmen görüşleri

(Tablo 5. Teachers' views about the role of an English coursebook relevant to students' levels regarding communication skills.)

Nitel veriler	Kodlama
Öğrenci düzeyine uygun bir kitap öğrencide öğrenme merakı oluşturarak sözel iletişim becerilerinin gelişmesini sağlar. Ayrıca çocuğun sosyal yaşantısına, bilişsel gelişimine ve ilgi alanına uygun konular öğrencilerin farkındalık kazanması ve iletişim sürecine aktif katılmasını hedefler. Konuların öğrenciler tarafından anlaşılabilmesi öğrencilere özgüven ve kendini ifade etme yeteneği kazandırdığından, öğrencinin anlamlı bir ortam içerisinde, konuşma becerilerinin gelişmesine katkıda bulunur. Ders kitabı öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyine uygun örnekler, örnek olaylar, bilmece araştırmaları ve projeler, alıştırmaları ve tekrarlar ve izleme testleri içerdiği düzeyde sözel iletişim becerilerinin gelişmesini sağlar.	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenme zevki • Öğrenme merakı • Sosyal yaşantı • Bilimsel gelişim • İlgi alanı • Farkındalık kazanma • Özgüven • Kendilerini ifade etme • Anlamlı öğrenme ortamı • Hazır bulunuşluk düzeyi

Tablo 5'te öğretmenlerin bir İngilizce ders kitabının öğrenci düzeyine uygun olmasının iletişim becerileri açısından sahip olduğu rolle ilgili görüşlerine ilişkin nitel verilere ve kodlamalara yer verilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi sözlü anlatımın gelişmesini sağlayan, öğrencide öğrenme zevki ve öğrenme merakı oluşturan ve öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine uygun kitapların etkililiği belirtilmiştir. Bunun yanı sıra öğrencinin farkındalık düzeyini arttıran, sosyal yaşantısına, bilişsel ve duyuşsal özelliklerine ve ilgi alanına uygun konuların öğrenciler tarafından anlaşılmasının öğrencilere kendilerini ifade etme özelliği kazandırdığı vurgulanmıştır. Öğrenci seviyesine uygun alıştırmaları, proje ve araştırmaların anlamlı bir öğrenme ortamı oluşturarak konuşmayı önemli derecede geliştirdiği ifade edilmiştir.

5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER (CONCLUSIONS and RECOMMENDATIONS)

Bu çalışma sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlar öğretmenlerin görüşleri çerçevesinde ortaya konmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerin, ilköğretim İngilizce ders kitaplarının konuşma becerilerine etkisi ile ilgili görüşleri incelendiğinde elde edilen bulgular, "konuşma becerilerine yönelik bir ders kitabında bulunması gereken etkinlikler, yardımcı materyaller, yöntem ve teknikler, ders kitabı içeriğinin yeterliliği ve kitabın öğrenci düzeyine uygunluğu" şeklinde alt temalarla gruplandırılarak sunulmuştur.

5.1. Konuşma Becerilerine Yönelik Bir İngilizce Ders Kitabında Bulunması Gereken Etkinlikler (Activities which should be in an English coursebook aimed at speaking skills.)

- Diyalog, oyun, hikâye anlatımı, drama ve rol oynamaya ilişkin düzenlenen etkinlikler öğrencilerin derse aktif katılımını olumlu yönde etkilemektedir.
- Şarkı söyleme, fıkra anlatma ve bulmaca çözme olumlu ve renkli bir sınıf ortamı oluşturmaktadır.

- Öğrencilerin günlük hayatlarında yaptıklarını içeren etkinlikler öğrencilerin hem ilgisini çekmekte hem de İngilizceyi anlamlı bir ortam içerisinde konuşmalarını sağlamaktadır.
- Konuşma becerilerinin geliştirilmesi için gramer ve kelime öğretimi gereklidir.
- Müzikli ve eğlendirici etkinlikler öğrencinin sözel becerilerini geliştirmede etkilidir.
- Ders kitaplarındaki hazırlık çalışmaları öğrencinin konuşma isteğini arttırmakta ve telaffuzunu geliştirmektedir.
- Konuşma becerilerinin geliştirilmesine yönelik aktivitelerin sayısı arttırılmalıdır.
- Öğrencilerin ilgisini çeken öğretici fakat eğlendirici bulmaca, hikâye anlatımı, drama ve rol oynama gibi etkinliklerin sunulması gerekir.
- Oyunlar, hem ilk kademe öğrencilerine hitap ettiğinden hem de olumlu bir ortam oluşturduğundan daha çok tercih edilmelidir.

5.2. Yardımcı Materyaller (Additional Materials)

- Çizgi film ve görsel CD'lerle desteklenen eğitim ortamı öğrencilerin seviyesine hitap ederek konuyla ilgili görüşlerin paylaşılmasını ve sınıf içinde tartışma ortamını sağlamaktadır.
- Düşünce ve kavramların görsel-işitsel araçlarla öğrencilere sunulması ve uygulamalı çalışmaların yapılması (drama, oyun, rol oynama gibi) öğrencilerin iletişim becerileri için faydalı olmaktadır.
- Drama ve rol oynama çalışmalarında kullanılan kukla ve maskeler ile el yapımı materyaller öğrencinin farkındalığını arttırmakta ve üretken becerilerinin gelişmesini (konuşma-yazma) hedeflemektedir.
- Öğrenim sürecinin sürekliliğine ve sınıf dışına taşınmasına doğrudan etkisi olan bilgisayar destekli eğitim (CALL) kapsamında hazırlanan ve iletişimsel öğretimi (Communicative Approach) amaçlayan DynEd programının uygulanması büyük önem taşımaktadır.
- Teknoloji ile desteklenmiş öğretim aktiviteleri hem dili kullanmada zenginlikler sunar hem de eğlenceli bir öğrenme ortamı sağlamaktadır. (Tekno-eğlen-eğitim)
- Doğal hayattaki yaşamları konu edinen animasyon ve çizgi film izletilerek veya görsel materyaller (kavram haritaları, fotoğraflar vb.) kullanılarak iletişim kurmaya ilgi uyandırılmalıdır.
- Teknoloji destekli görsel, işitsel ve yazılı-görsel materyallerle öğrencilerin öğrenme sürecine katılımlarını kolaylaştıran karşılıklı etkileşim ortamları oluşturulmalıdır.
- Kendini ifade etmede kolaylık, dili kullanmada zenginlikler sunan çoklu ortam aktiviteleri sosyal becerileri önemli derecede geliştireceğinden bu aktivitelerin öğretim sürecinde kullanılması gereklidir.

5.3. Yöntem ve Teknikler (Methods and Techniques)

- Etkili iletişime dayalı yaklaşımlar öğrencilerin doğrudan sözlü dili algılaya ve üretme becerisine hitap etmektedir.
- Örnek olay, bilgisayar destekli öğrenme, işbirliğine dayalı öğretim, grupla öğretim ve beyin fırtınası gibi yöntem ve teknikler öğrencilerin ilgilerini çekmekte ve onları katılıma teşvik etmektedir.

- Ders kitaplarındaki öğretme ve öğrenme aktiviteleri düzenlenirken seçilecek proje tabanlı öğrenme, gösteri yapma, yaratıcı drama ve rol oynama yöntem ve teknikleri öğrencelerin sınıf içi tartışmalara katılmalarına ve düşüncelerini sergilemelerine daha fazla olanak verir.
- Esinleme Yöntemi (suggestopedia), konuşmaya engel olan endişe faktörünü ortadan kaldırmak için kullanılmaktadır.
- Görselliğin ve birçok duyu organına hitap etmenin öğrenme üzerindeki etkisinden dolayı çoklu zekâ kuramının bir ders kitabında kullanılması sözlü iletişimin gelişmesinde büyük rol oynamaktadır.
- Öğrencilerin öğrendiklerini hissetmeden öğrenmelerini sağlayan görev-odaklı öğrenme (Task-based Approach) dili özellikle yeni öğrenenler için ideal bir yaklaşım olmaktadır.
- Sözlü iletişim becerilerini geliştirmek amacıyla iletişimsel ve etkileşime dayalı yaklaşımlar ile tartışma, grupla öğretim ve beyin fırtınası gibi yöntem-teknikleri ileri düzeyde kullanmak gerekir.
- Öğrencilerde empati duygusunu geliştiren, ayrıca öğrencileri gerçek yaşam ortamlarına yaklaştırmayı hedef alan rol oynama ve drama tekniklerine dayalı etkinlikler arttırılmalıdır.

5.4. İçeriğin Yeterliliği (Adequacy of the Content)

- İçerik öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına yeterince uygun değildir.
- Metinler, okuma parçaları ve diyaloglar öğrenci seviyesine uygundur.
- Kitaptaki karakterler öğrencinin sevdiği çizgi film karakterlerinden seçilmemiştir.
- Güncel ve günlük yaşama uygun konular, öğrencinin sosyal performansını daha iyi sergileyebilmesini sağlayacak yeterlikte değildir.
- İçerik renkli resim, fotoğraf ve tablo gibi görsel materyallerle yeterince desteklenmiştir.
- Öğrencinin ders kitabını bir masal ve hikâye gibi severek okumasını sağlayacak, kitap boyunca devam eden bir hikâye dizisi (continuing story) bulunmamaktadır.
- Ders kitabındaki konuların özellikle öğrencilerin yaşamlarına yakın ve güncel olmasına özen gösterilmelidir.
- Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun ve seviyelerine paralel bir içerik düzenlenmelidir.
- Öğrencinin ders kitabını sevmesini sağlamak için çizgi film kahramanlarından oyunlara, bulmacalardan hikâye ve masallara kadar kitap, öğrenci ruhuna uygun bir içerikle tasarlanmalıdır.

5.5. Öğrenci Düzeyine Uygunluk (Relevance to the Students' Levels)

- İçerdiği okuma parçaları ve diyaloglar açısından kitap tam olarak öğrenci düzeyine uygun değildir.
- Öğrencinin bireysel çalışma yapmasına imkân verecek derecede öğrenciye uygun açıklamalar bulunmaktadır.
- Etkileşime dayalı bir ortam oluşturan öğrenci düzeyine uygun araştırma ve proje ödevleri yetersizdir.
- Öğrencinin farkındalık düzeyini arttıran ve sosyal yaşantısına hitap eden eğlendirici etkinlikler yeterli değildir.
- Kitap seçimi yapılırken metin, parça ve diyalogların öğrenciye uygun olarak düzenlenmesi gerekir.

- Kitaptaki etkinliklerin uzunluğu ve zorluğu kitabın hitap edeceği öğrenci kitlesine uygun olarak belirlenmelidir.
- Öğrencilerin bireysel çalışma yapmalarına imkân verecek şekilde kitapta düzenlemeler yapılmalıdır.

NOT (NOTICE)

Bu makale, 20-22 Mayıs 2010 tarihleri arasında Fırat Üniversitesinde düzenlenen "9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu"nda bildiri olarak sunulan, Sempozyum Oturum Başkanlarının yazılı önerisi ve Yürütme ve Bilim Kurulu tarafından da "Başarılı" bulunan çalışmanın yeniden yapılandırılmış versiyonudur.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Ulaş, A.H., (2008). Effects of Creative, Educational Drama Activities on Developing Oral Skills in Primary School Children. American Journal of Applied Sciences. 5 (7): 876-880. Retrieved from: <http://www.scipub.org/fulltext/pjss/2005/1168-1175.pdf> (Access Date: 28.03.2010).
2. Sajjadul, K., (2005). Teaching Speaking and Listening Skills: From the Viewpoint of Foundation English Course (FEC) at International Islamic University Chittagong (IIUC). Pakistan Journal of Social Sciences.3 (9): 1168-1175. Retrieved from <http://www.medwellonline.net/fulltext/pjss/2005/1168-1175.pdf> (Access Date: 28.03.2010).
3. Martine, L., (2001) The Advantages and Disadvantages of Using Small Group and Pair Work in the Classroom. Retrieved from <http://www.tht-japan.org/proceedings/2006/martine35-39.pdf> (Access Date: 29.03.2010).
4. Scott, W.A. and Ytreberg L.H., (1990). Teach English to Children. Longman Group UK. Ltd. New York.
5. Uso-Juan, E. Martinez-Flor, A. (2008) Teaching Intercultural Communicative Competence through the Four skills. Revista Alicantina Journal.21 (2008) :157-170. Retrieved from: http://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/1040/1/RAET_21.09.pdf (Access Date: 28.03.2010).
6. Brown, H.D., (1994). Teaching by Principles. Printed in USA.
7. Gömleksiz, M.N., (tarihsiz) Oyun ile İngilizce Öğretiminin Uygulanması ve Öğrenci Başarısına Etkisi. Retrieved from <http://yordam.manas.kg/ekitap/pdf/manasdergi/sbd/sbd14/sbd-14-15.pdf> (Access Date: 27.03.2010).
8. Moon, J., (2000). Children Learning English. Macmillan Publishers: Oxford, UK.
9. Ur, P., (1996). A Course in Language Teaching. University of Cambridge, New York.
10. Hughes, A., (1989). Testing for Language Teachers. Cambridge University Press.
11. Valdes, G. (2001) Speaking of Teaching- Speaking with Power. Stanford University Newsletter on Teaching. 2(11) Retrieved from: <http://www.stanford.edu/dept/CTL/Newsletter/oral.com.pdf> (Access Date: 25.03.2010).
12. Evans, V.& Doley, J. (2000) Mission Coursebook-2. Express Publishing. Liberty House, New Greenham Park, Newbury.
13. Mirici, İ.H., (2001). Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi. (İlköğretim 4. ve 5. sınıflar Örneği). Ankara: Gazi Kitabevi
14. Larsen-Freeman D., (1986). Techniques and Principles in Language Teaching. Oxford Universtiy Press.
15. Doff, A., (1986). Teach English. A Training Course for Teacher. Ain Shams University, Cairo, Egypt: Longman Group Ltd.